

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΑΡΛΑΣΗ

Τότε που κρύψαμε έναν άγγελο

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΑΡΛΑΣΗ

Τότε που κρύψαμε έναν άγγελο

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον η υπογραφή προδίδεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους
Συλλογή Περιπέτεια – 139

Αγγελική Δαυλάση, *Τότε που κρύψαμε έναν άγγελο*

Διορθώσεις Χρύσα Κουλακιώτη

Εικονογράφηση εξωφύλλου Ανδρέας Μαράτος

Υπεύθυνη εκδοτικού τμήματος Βασιλική Γιαννέλη

DTP Παναγιώτης Καπένης

Φιλμ-μοντάζ Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright © για την εικονογράφηση του εξωφύλλου Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2009

Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη) και Αγγελική Δαυλάση, 2009

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009

KET 6642 ΚΕΠ 900/09

ISBN 978-960-16-3338-1

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΛΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665 ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 122, 563 34 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Ευχαριστώ το Χρήστο,
το Μάξιμο και τον Κωνσταντή

*στην Αγάθη
και στη μνήμη της γιαγιάς μας Αγγελικής*

«ὦ, μή θυμᾶσαι, μή θυμᾶσαι – ὁ κόσμος εἶναι ἓνα παιχνί-
δι κι ἄς ποῦμε ὅτι κέρδισες, τί θά βγεῖ;
Θυμήσου καλύτερα τότε πού ἤμασταν παιδιά καί μᾶς
ἦταν ὅλα ἄγνωστα
μά τόσο οἰκεῖα».

Τάσος Λειβαδίτης, *Μικρό βιβλίο για μεγάλα όνειρα*,
«Ιστορίες για το χειμώνα»

Η βροχή που έπεφτε ήταν πολύ δυνατή. Λες κι ο Θεός είχε αποφασίσει να κρεμάσει μια νερένια κουρτίνα από τον ουρανό· μια κουρτίνα που, αντίθετα με τις κανονικές, δεν μπορούσες να την παραμερίσεις για να δεις τι υπάρχει πίσω της. Αναγκαστικά λοιπόν βλέπαμε τα πάντα να παραμορφώνονται από τα μικροσκοπικά καλειδοσκόπια της μαγικής εκείνης βροχής.

Μάλλον λοιπόν αυτός ήταν ο λόγος που κανένας μας δεν τον είδε να πέφτει: μας είχε εμποδίσει η βροχή. Κανένας μας, εκτός από τη Ραλλού. Μόνο εκείνη τον είχε δει, την αλήθεια πρέπει να την πούμε! Αλλά η Ραλλού ήταν πολύ συνεσταλμένο παιδί από τη φύση της και μιλούσε ελάχιστα ή και καθόλου. Έτσι και μεις ήμασταν συνηθισμένοι να μην της πολυδίνουμε σημασία. Όταν λοιπόν γύρισε και με τα μεγάλα της μάτια μάς κοίταξε πολύ προσεκτικά και πολύ σοβαρά είπε «Μόλις είδα έναν άγγ...γγελο να π...πέφτει στη γη. Τον π...παρέσυρε η βροχή μάλλον», εμείς ίσα που της ρίξαμε μια φευγαλέα ματιά και μετά γυρίσαμε, αφηρημένοι, ο καθένας μας στο δικό του κομμάτι τζάμι, για να μη χάσουμε το μέτρημα στις σταγόνες.

Αυτό ήταν το παιχνίδι που παίζαμε περιμένοντας να κοπάσει η μπόρα: μετρούσαμε τις σταγόνες της βροχής. Τι άλλο μπορούσαμε να κάνουμε άλλωστε; Ο δάσκαλος

μας το είχε ξεκαθαρίσει: μπάλα στην τάξη ούτε κατά διά-
νοια. Και η αυλή μας, ως συνήθως, ήταν λίμνη. Κι έτσι κι
εμείς, αφού είχαμε παίξει κρεμάλα, είχαμε πει διάφορα
ανέκδοτα, κι αφού είχαμε πειράξει χίλιες φορές και βάλε
τον Τότο για το καπέλο του, για τη σκισμένη του σάκα,
για το θείο του τον απατεώνα κι αφού αυτός μας είχε βρί-
σει χίλιες φορές και βάλε, μας είχε βγάλει άλλες τόσες τη
γλώσσα κι είχε απειλήσει, δείχνοντάς μας τις γροθιές του,
ότι θα μας έριχνε στο χώμα να φάμε λάσπη, είχαμε πια
βαρεθεί και καθόμασταν κατσουφιασμένοι με κολλημέ-
νες τις μύτες μας στα τζάμια να χαζεύουμε τη νερένια
κουρτίνα. Τότε κάποιος είχε μια πολύ καλή ιδέα, νομίζω
πως ήταν ο Ματία – αλλά, τώρα που το σκέφτομαι κα-
λύτερα, δύσκολο να ήταν αυτός, γιατί όλο βλακείες λέει!
Η ιδέα ήταν να μετράει ο καθένας μας πόσες στάλες έπε-
φταν στο τζάμι που είχε μπροστά του. Όποιος μάζευε τις
περισσότερες στο τζάμι του, θα ήταν ο νικητής. Αρχικά
μας είχε αρέσει πολύ η ιδέα κι είχαμε πέσει με τα μούτρα
στο μέτρημα.

- Εκατό.
- Εκατόν μία.
- Εκατόν είκοσι.
- Διακόσιες.
- Σιγά, ρε. Πότε έφτασες στο διακόσια!
- Έφτασα.
- Ψεύτη!
- Ποιον είπες ψεύτη, ρε;
- Εκατόν πενήντα έξι!
- Εσένα είπα ψεύτη, ρε απατεώνα.

— Εκατόν εξήντα εφτά!

— Σκάστε γιατί με μπερδεύετε!

— Εσύ να σκάσεις!

Ίσως να ήταν η βροχή κι η μελαγχολία...

— Τετρακόσιες!

...ίσως η πείνα κι η ανία...

— Πεντακόσιες!

...πάντως για ώρα πολλή καθόμασταν με τις μύτες κολλημένες στο τζάμι και μετρούσαμε αδιάκοπα.

— Εφτακόσιες!... Ουφ!

Είχαμε συμφωνήσει να μη μετράμε δυνατά παρά μόνο όταν φτάναμε στις εκατοντάδες. Κι είχαμε σιωπηλά αποδεχτεί ότι θα ήμασταν τίμιοι κι ειλικρινείς.

— Χίλιες!

— Ναι, καλά. Σε πιστέψαμε τώρα!

— Αλήθεια λέω.

— Άσε, ρε!

— Ό,τι και να λέτε εσείς, εγώ νίκησα!

— Ποιος το λέει;

— Εγώ το λέω. Αφού είπαμε... όποιος φτάσει πρώτος στα χίλια.

— Πότε το 'παμε; Εγώ δε θυμάμαι κάτι τέτοιο.

— Α, ρε, ζαβολιάρη.

Σε άλλη περίπτωση θα είχαμε πιαστεί στα χέρια, αλλά ήταν ακριβώς εκείνη τη στιγμή που η Ραλλού είπε θλιμμένα, αλλά πολύ σοβαρά, την καταπληκτική κι απίστευτη φράση που, όπως αποδείχτηκε αργότερα, έμελλε ν' αλλάξει τη ζωή μου· ότι δηλαδή είχε δει έναν άγγελο να πέφτει στη γη παρασυρμένο από τη βροχή.

Θυμάμαι πολύ καλά ότι την είχαμε κοιτάξει προβληματισμένοι, αλλά μόνο για λίγα δευτερόλεπτα – δεν της δίναμε ποτέ παραπάνω σημασία.

Αμέσως μετά γυρίσαμε και πάλι στο μέτρημα· εμείς δεν είχαμε δει τίποτα τέτοιο!

— Τι μετράμε; Βαρέθηκα.

— Κι εγώ βαρέθηκα.

— Αφού, είπαμε, νίκησα. Έφτασα στα χίλια.

— Όλο κάτι τέτοια φανταστικά βρίσκεις και λες!

— Αλήθεια λέω.

— Πότε, ρε, έφτασες κιόλας στο χίλια;

— Έφτασα. Ας έφτανες κι εσύ.

— Εγώ, πάλι, λέω πως δεν υπάρχουν άγγελοι.

— Αν θες να σου αστράψω καμία... τότε να δεις αγγελάκια!

— Αν υπάρχουν, τότε σίγουρα έχουν κάτσει γύρω γύρω στα σύννεφα και κάνουν διαγωνισμό κατουρήματος, είπε τότε πολύ σοβαρά ο μικρούλης Έντι με τη μύτη κολλημένη στο τζάμι κοιτάζοντας τον ουρανό – μα τι περίμενε να δει αυτό το παιδί; Βέβαια, για να πω όλη την αλήθεια, ούτε μεις είχαμε αντισταθεί στον πειρασμό και ρίξαμε μια κλεφτή ματιά προς τα πάνω, κι αμέσως μετά αρχίσαμε να χαχανίζουμε και να λέμε ότι «Αυτός ο Έντι μερικές φορές έχει απίστευτες ιδέες, πού τα βρίσκει και τα λέει;». Η Ραλλού δεν είπε τίποτε άλλο. Μόνο εκείνη τη φράση – τις δύο φράσεις, για την ακρίβεια – κι απλά συνέχιζε να κοιτάζει έξω, προσπαθώντας να δει πέρα από τη νερένια κουρτίνα.

Εμείς τότε αρχίσαμε να ψάχνουμε κάποιο άλλο παι-

χνίδι, γιατί είχαμε αποφασίσει ότι το παιχνίδι με τις σταγόνες της βροχής ήταν τελικά μια πολύ μεγάλη βλακεία – και τώρα που το σκέφτομαι, σίγουρα ο Ματία το είχε προτείνει, γιατί αυτός ήταν που έλεγε τις μεγαλύτερες βλακείες από όλους μας. Πάνω στην ώρα που ήμασταν έτοιμοι να πλακωθούμε από βαρεμάρα, αλλά βαριόμασταν ακόμη κι αυτό να κάνουμε, τόσο πολύ ταλαιπωρημένοι αισθανόμασταν, μπήκε ξαφνικά στην τάξη ο δάσκαλος και μας είπε ότι η βροχή είχε ηρεμήσει κάπως και μπορούσαμε να φύγουμε προσεκτικά· έτσι κι αλλιώς, έμοιαζε ότι δεν πρόκειται να ανοίξει ποτέ ο καιρός!

Ντυθήκαμε σιωπηλά, ήμασταν όλοι σαν υπνωτισμένοι, λες κι η μονοτονία της βροχής είχε μπει μέσα μας· ακόμη κι ο δάσκαλος το πρόσεξε γιατί είπε «Αν είναι έτσι, ας βρέχει συχνότερα», αλλά σίγουρα δεν το εννοούσε επειδή ήξερε ότι η βροχή στα μέρη μας ήταν ένα πράγμα πολύ σπάνιο.

Μόνο η Ραλλού κι ο Έντι δεν είχαν κουνηθεί εκατοστό και στέκονταν ακόμη μπροστά στο παράθυρο – η Ραλλού κοιτούσε πέρα μακριά κατά τα χωράφια κι ο Έντι τον ουρανό. Ο Τότο, που τόση ώρα τούς παρατηρούσε, φόρεσε στραβά το καπέλο του, πήγε δίπλα τους, κι αφού έριξε από μια αδιάφορη ματιά πρώτα στη Ραλλού και μετά στον Έντι, γύρισε το ίδιο αδιάφορα προς το παράθυρο και με ιδιαίτερη έμφαση, σαν να έλεγε κάτι πολύ σοφό, είπε:

— Ω, ρε μάγκα μου! Αυτό κι αν είναι κατούρημα!

Η Ραλλού γύρισε και τον κοίταξε με εκείνο το γνωστό της ήρεμο και μόνιμα απορημένο, υγρό βλέμμα· αλλά για

μια φορά ακόμη δεν είπε λέξη! Ο Τότο τής έσκασε ένα μισοκακόμοιρο χαμόγελο και, χτυπώντας το γείσο από το καπέλο του σε ένδειξη χαιρετισμού, φορτώθηκε τη σκισμένη του σάκα κι έκανε μεταβολή προς την πόρτα.

— Ω, ρε μάγκα μου... αν είναι λέει! είπε τότε ο Έντι κι έσκασε στα γέλια. Στη συνέχεια πετάχτηκε σαν ελατήριο και με μια κίνηση-αστραπή έβγαλε το μπουφάν του, το σκούφο του και, περνώντας το λουρί της τσάντας του στον αριστερό του ώμο, βγήκε τρέχοντας στο διάδρομο παριστάνοντας το αυτοκίνητο που γκαζώνει:

«Βουμ, βουμ, Βββββββουουουουμμμμμμ». Πάντα έτσι έκανε ο Έντι και πια το είχαμε συνηθίσει. Δε μας έκανε καμία εντύπωση.

— Έντι, πρόσεξε μη γλιστρήσεις, σε παρακαλώ πολύ, φώναξε ο δάσκαλος, αλλά ο Έντι ήταν ήδη στην άλλη άκρη του διαδρόμου και στοίχημα ότι δεν είχε ακούσει λέξη.

Ο δάσκαλος έβγαλε ένα βαθύ αναστεναγμό κι αμέσως μετά γύρισε στη Ραλλού:

— Άντε, κορίτσι μου, ντύσου κι εσύ, είπε σχεδόν ξέπνοα. Έχεις δρόμο μπροστά σου. Έχεις ομπρέλα τουλάχιστον;

Η Ραλλού σήκωσε τους ώμους, σαν να ήθελε να πει «πού να τη βρω εγώ την ομπρέλα;».

Ο δάσκαλος άφησε έναν ακόμη βαθύ αναστεναγμό. Έμοιαζε τόσο ανήμπορος. Τότε γύρισε προς τη μεριά μου:

— Θα μου κάνεις τη χάρη, Σέργιε, να πάτε μαζί στα σπίτια σας; Κοντά δε μένετε; Να την προσέχεις γιατί βρέχει και...

Άφησε τη φράση του μισοτελειωμένη. Φαινόταν ακόμη πιο ανήμπορος.

Αυτό ήταν! Εκείνη η κίνηση του δασκάλου, να γυρίσει προς το μέρος μου δηλαδή, κι εκείνες οι φράσεις του ήταν που τα αλλάξαν όλα. Εκείνη η κίνηση κι εκείνες οι φράσεις νομίζω ότι ήταν η αρχή για όσα απίστευτα μου συνέβησαν μετά. Δεν ξέρω αν το έχετε σκεφτεί κι εσείς... υπάρχουν κάποια πολύ απλά πράγματα στη ζωή μας, τόσο μικρά και ασήμαντα, που όμως μπορεί να την αλλάξουν για πάντα. Έτσι συνέβηκε και κείνη τη μέρα. Αν ο δάσκαλος δε μου είχε ζητήσει να γυρίσω με τη Ραλλού στο σπίτι, τίποτε απ' όλα όσα έζησα δε θα τα είχα ζήσει. Σιγά εγώ μην είχα σκεφτεί ποτέ να γυρίσω παρέα με τη Ραλλού! Καταρχήν ήταν κορίτσι και κατά δεύτερον ήταν μικρότερή μου.

Η Ραλλού, χωρίς καμία εμφανή αντίδραση από τη μεριά της για το αν συμφωνούσε ή διαφωνούσε με το δάσκαλο, φόρεσε το πανωφόρι της. Ήταν ένα φθαρμένο παλτό σε ποντικί χρώμα, τουλάχιστον ένα νούμερο μεγαλύτερο: τα μανίκια του κάλυπταν τα χέρια της και το στρίφωμά του έφτανε μέχρι και πιο κάτω από τους αστραγάλους της, σχεδόν το πατούσε· μου θύμιζε το μανδύα που κάποτε είχα δει σε μια εικόνα να φοράει ένας βασιλιάς: ήταν τόσο μακρύς που χρειαζόταν τουλάχιστον ένας ακόλουθος να τον κρατάει ώστε ο βασιλιάς να μπορεί να περπατάει ή ακόμη και να κάτσει. Αυτό σκεφτόμουν και φαντάστηκα τον εαυτό μου ως ακόλουθο της Ραλλούς να της κρατάω το παλτό για να μην το πατήσει και πέσει. Στη σκέψη αυτή χαμογέλασα ειρωνικά. Αλλά το μόνο που είπα ήταν:

— Άντε, μικρή. Μη μας πιάσει κι η νύχτα.

Πήραμε τις σάκες μας και βγήκαμε από την τάξη. Ο δάσκαλος μας ξεπροβόδισε σιωπηλός ως την εξώπορτα.

Λίγο πριν βγούμε στην αυλή του σχολείου, μας φώναξε:

— Παιδιά... Να μου υποσχεθείτε ότι θα προσέχετε. Θα προσέχετε τους εαυτούς σας κι ο ένας τον άλλο!

Κι εγώ κι η Ραλλού γυρίσαμε και τον κοιτάξαμε λίγο πριν μπούμε στη βάρκα με την οποία θα διασχίζαμε την αυλή. Κουνήσαμε καταφατικά το κεφάλι και κείνος σήκωσε το χέρι να μας αποχαιρετήσει, λες και φεύγαμε ταξίδι.

Τι περίεργο! Λες κι ήξερε ότι δε θα βλεπόμασταν ποτέ ξανά...

Ένα αγόρι προχωράει γρήγορα. Φοράει ένα μπουφάν· ένα μπουφάν κόκκινο με κουκούλα. Πιο πίσω ένα κορίτσι ακολουθεί. Το μακρύ της παλτό, σαν δανεικό, ένα παλτό σε ποντικί χρώμα, σέρνεται στις λάσπες. Στο κεφάλι το ροζ σκουφί της φτάνει σχεδόν στα μάτια της. Απ' το σκουφί κρέμονται πολύχρωμες ξεθωριασμένες κορδέλες, που πέφτουν γύρω γύρω πάνω στα μαλλιά της.

Ένα αγόρι κι ένα κορίτσι περπατάνε

σ' έναν έρημο δρόμο... δύο παιδιά
αφήνουν πίσω τους ένα μικρό σχολείο στη μέση
του πουθενά.

Δεν είναι υπερβολή αυτό – το «στη μέση του πουθενά» δηλαδή. Γύρω από το σχολείο δεν υπάρχει τίποτε άλλο. Μόνο απέραντες εκτάσεις που κάποτε ήταν χωράφια, αλλά εδώ και χρόνια, μετά τη μεγάλη ξηρασία, παραμένουν χέρσα, ακαλλιέργητα.

Άγονα χωράφια και κάπου ανάμεσά τους ένα σχολείο.

Ένα σχολείο με παράδοξη ιστορία. Μια ιστορία που αρχίζει κάπως έτσι:

Πριν από αρκετά χρόνια, τα τέσσερα χωριά –το Χωριό της Ανατολής, το Χωριό της Δύσης, το Χωριό του Βορρά και το Χωριό του Νότου– που έχτισαν το σχολείο αυτό δεν μπορούσαν να αποφασίσουν το πού θα χτιζόταν.

- Τα παιδιά μαλώνουν.
- Τα παιδιά κάνουν φασαρία.
- Τα παιδιά φωνάζουν.
- Τα παιδιά τραγουδάνε.
- Τα παιδιά παίζουν.
- Τα παιδιά γελάνε.
- Θα μας αναστατώνουν.
- Θα μας ενοχλούν.
- Θα μας εκνευρίζουν.
- Θα μας τρελάνουν.

Κανένα,

σε κανένα από τα τέσσερα χωριά
δεν ήθελε το σχολείο στο χωριό του.

Ο δάσκαλος, ένας λεπτός μελαχρινός νέος άντρας, άκουγε τους κατοίκους των τεσσάρων χωριών σκεφτικός. Τους κοιτούσε με βλέμμα σιωπηλό. Αυτός ήταν που, όταν γύρισε στο χωριό του (δεν έχει σημασία σε ποιο από τα τέσσερα), έφερε την ιδέα για ένα σχολείο. Μάλλον επειδή, όταν εκείνος ήταν μικρό παιδί, δεν πήγαινε σχολείο· επειδή σχολείο δεν υπήρχε στην περιοχή.

Μια φορά όμως ο δάσκαλος, που τότε ήταν παιδί, είδε ένα όνειρο. Ότι, λέει, ήταν μεγάλος άντρας, κι ήταν δάσκαλος κι έχτισε ένα σχολείο, όπου πήγαιναν τα παιδιά κι από τα τέσσερα χωριά της περιοχής του και μάθαιναν ένα σωρό πράγματα.

Αυτό ήταν! Άγνωστο γιατί, αλλά το αγόρι εκείνο, που ως τότε δεν ήξερε να ξεχωρίζει το «Α» από το «Β», αποφάσισε ότι εκείνο το όνειρο θα ήταν η ζωή του. Πήγε στη μητέρα του και στ' αδέρφια του – είχε πέντε αδέρφια, εκείνος ήταν ο τρίτος στη σειρά· πατέρα δεν είχε πια, είχε σκοτωθεί στον πόλεμο, δεν έχει σημασία σε ποιον, οι πόλεμοι εδώ κι αιώνες δεν έχουν σταματήσει. Τους κοίταξε στα μάτια έναν έναν και σταμάτησε στα μάτια της μητέρας του, που εκείνη την ώρα θήλαζε το έκτο της παιδί, μόλις έντεκα μηνών. «Εγώ θα χτίσω ένα σχολείο», είπε ήρεμα και γλυκά, αλλά τόσο αποφασισμένα, που κανείς δεν απόρησε. «Θα γίνεις χτίστης δηλαδή;» ρώτησε η μικρή του αδερφή, η Άννα. Η Άννα ήταν τριών χρονών. Το αγόρι, όχι πιο μεγάλο από εννιά χρονών, χαμογέλασε γλυκά. «Όχι, δε θα γίνω χτίστης. Θα πάω scho-

λείο, στην πόλη, να γίνω δάσκαλος. Κι έπειτα θα επιστρέψω στα μέρη μας, για να πείσω τους κατοίκους των τεσσάρων χωριών ότι πρέπει να φτιάξουμε ένα σχολείο. Θα με ακούσουν, γιατί όλοι ακούν τους δασκάλους». Δεν είχε γνωρίσει ποτέ του δάσκαλο, δεν το είχε ακούσει κάπου αυτό, αλλά μέσα του κάτι του έλεγε πως είχε δίκιο: όλοι ακούν τους δασκάλους. «Κι όταν όλοι μαζί χτίσουμε το σχολείο, τότε θα μπαίνω στις αίθουσες και θα κάνω μάθημα στα παιδιά των χωριών μας. Τότε όλα τα παιδιά θα μάθουν γράμματα κι ένα σωρό πράγματα, κι έτσι θα έχουν δύναμη και θα μπορούν κι αυτά με τη σειρά τους να γίνουν δάσκαλοι ή γιατροί ή ό,τι άλλο θέλουν. Για να μη φοβούνται πια. Για να μπορούν να είναι δυνατοί. Για να ζήσουν αλλιώς... καλύτερα. Να είναι ευτυχημένοι», συμπλήρωσε με μάτια που έλαμπαν. Η μάνα του και τ' αδέρφια του τον κοίταξαν με θαυμασμό. Του έδωσαν από ένα αποχαιρετιστήριο φιλί κι από ένα αναμνηστικό –άλλος μια πέτρα, άλλη μια κορδέλα– κι η μάνα την ευχή της. Το μικρό αγόρι πήρε την ίδια κιόλας μέρα το δρόμο που πήγαινε στην πόλη.

Είκοσι χρόνια μετά καθόταν στην πλατεία του χωριού του κι άκουγε τους κατοίκους των τεσσάρων χωριών να μαλώνουν για το πού θα γινόταν το σχολείο. Ήταν πια μεγάλος άντρας και δάσκαλος κι είχε επιστρέψει για να συνεχίσει το όνειρό του. Αλλά κάποια στιγμή δεν άντεξε να τους ακούει να μαλώνουν.

Κι άρχισε τότε να τους εξηγεί, όπως μόνο οι καλοί δάσκαλοι ξέρουν να κάνουν, το πόσο σημαντικό

πράγμα είναι για μια κοινότητα να έχει σχολείο. Πόσο σημαντικό πράγμα είναι για τους ανθρώπους να έχουν γνώσεις και μόρφωση, να μπορούν να σκέφτονται, να κρίνουν και ν' αποφασίζουν για τη ζωή τους. Τους μίλησε ακόμη και για κάποιον άλλο άντρα στην πόλη που ήθελε να βοηθάει τους ανθρώπους να χτίζουν σχολεία. Κι έτσι όπως διηγούνταν την ιστορία εκείνη, του ξέφυγε μια λέξη. Κι η λέξη αυτή ήταν «χρήματα»: εκείνος ο άντρας στην πόλη, που ήθελε να χτίζει σχολεία, ήταν πλούσιος κι είχε πολλά χρήματα.

Κι ήταν μάλλον εξαιτίας αυτής της λέξης που οι κάτοικοι άρχισαν σιγά σιγά ν' αλλάζουν στάση.

— Μας αρέσουν τα παιδιά. Σε μας θα γίνει το σχολείο.

— Το δικό μας χωριό είναι μεγαλύτερο. Έχει πιο πολλά παιδιά.

— Εμείς έχουμε λίγα παιδιά. Καλύτερα να έρχονται στο δικό μας χωριό για να έχουμε περισσότερα παιδιά στους δρόμους μας.

— Εμείς έχουμε περισσότερο χώρο. Σε μας να χτιστεί το σχολείο.

Για μια ακόμη φορά οι κάτοικοι των τεσσάρων χωριών δε συμφωνούσαν, κι ο δάσκαλος για μια ακόμη φορά τούς άκουγε με θλιμμένα μάτια και σφιγμένη καρδιά. Τίποτε απ' όσα τους είχε πει δεν τους είχε συγκινήσει πραγματικά. Ήταν αποφασισμένος όμως να μην εγκαταλείψει το όνειρό του. Κι έτσι τους άφησε να μιλάνε και να λένε ανοησίες. Εκείνοι σκέ-

φτηκαν, ξανασκέφτηκαν και βρήκαν την πιο δίκαιη λύση – έτσι ισχυρίστηκαν. Πήραν το χάρτη της περιοχής, πήραν μέτρα κι άρχισαν να μετράνε. Και βρήκαν το σημείο εκείνο που ήταν σε ίση απόσταση κι από τα τέσσερα χωριά. Μ' αυτό τον τρόπο τα λεφτά που θα τους έδινε ο πλούσιος εκείνος άντρας της πόλης θα ήταν μοιρασμένα στα ίσα – σκέφτηκαν. Κι ό,τι περίσσευε από τα λεφτά του σχολείου πάλι θα μοιραζόταν στα ίσα – υπολόγιζαν.

Έτσι έγινε λοιπόν, και το σχολείο χτίστηκε τελικά στο πουθενά. Όσοι δεν ξέρουν την ιστορία και περνάνε από τα μέρη εκείνα ξαφνιάζονται βλέποντας να προβάλλει αναπάντεχα πίσω από τους λόφους και μέσα σε άγονα χωράφια ένα σχολείο. Ένα σχολείο που, όταν καίει ο ήλιος, γίνεται καμίνι· όταν βρέχει, η αυλή του πλημμυρίζει και γίνεται λίμνη· όταν χιονίζει, ο δρόμος που οδηγεί σε αυτό κλείνει. Γιατί οι άνθρωποι κι από τα τέσσερα χωριά ήθελαν να περιστέψουν όσο το δυνατόν περισσότερα χρήματα από αυτά που τους έστειλε ο πλούσιος άντρας από την πόλη. Κι έτσι έκαναν οικονομία στο σχολείο.

Και το σχολείο χτίστηκε, αλλά δεν ήταν καθόλου όπως ο δάσκαλος το είχε ονειρευτεί. Παρ' όλα αυτά είναι ένα σχολείο στο οποίο ο δάσκαλος που διδάσκει είναι ένας ευτυχισμένος άνθρωπος που πραγματοποίησε το όνειρό του. Δεν είναι λίγες οι φορές όμως που μοιάζει ανήμπορος. Είναι τότε που οι ώμοι του καμπουριάζουν, τα μάτια του θολώνουν κι η φωνή του τρέμει λιγάκι. Όπως τώρα... που παρακολουθεί δυο

παιδιά, ένα αγόρι κι ένα πιο μικρό κορίτσι, να διασχίζουν την αυλή-λίμνη, να προχωράνε μέσα στη βροχή, να γίνονται μούσκεμα. Τα παιδιά χάνονται στη στροφή του δρόμου.

— Στο καλό, παιδιά μου! Να προσέχετε, μουρμουρίζει.

Κι η φωνή του τρέμει λιγάκι.

Στο δρόμο περπατούσαμε σιωπηλοί, εγώ μπροστά κι η Ραλλού ακολουθούσε. Πού και πού γυρνούσα και της έριχνα κλεφτές ματιές. Το πανωφόρι της, έτσι μακρύ που ήταν, σερόταν στους βρεγμένους δρόμους και στις λακούβες κι είχε αρχίσει να μουσκεύει γύρω γύρω στον ποδόγυρο. Το ροζ σκουφί της – με κάτι παλιές ξεθωριασμένες κορδέλες να κρέμονται γύρω γύρω στα μαλλιά της – έφτανε ως τα φρύδια της· ίσα ίσα που φαινόταν τα μάτια της. Είχε αρχίσει να μουσκεύει και ήταν σαν να έχει στάμπες.

Ευτυχώς το δικό μου μπουφάν είχε κουκούλα, κι έτσι τουλάχιστον το κεφάλι μου ήταν προστατευμένο. Βέβαια η βροχή είχε αρχίσει να κόβει, αλλά φαινόταν ότι αργά ή γρήγορα θα άρχιζε και πάλι να βρέχει με το τουλούμι. Δεν ήθελα λοιπόν να γίνω μουσκίδι, κι έτσι περπατούσα όσο πιο γρήγορα μπορούσα – να έφτανα στο σπίτι μια ώρα αργότερα. Οι δρόμοι ήταν έρημοι. Δε συναντήσαμε κανένα από τα άλλα παιδιά. «Σίγουρα θα είναι όλοι μαζί, αφού δεν πετύχαμε κανέναν τους», σκέφτηκα τότε λιγάκι στεναχωρημένος, αφού θα ήθελα κι εγώ να είμαι παρέα